

ΤΟ ΥΦΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Σε σχέση με το ύφος του κειμένου μπορεί να μου ζητηθεί:

α. να το χαρακτηρίσω και να αιτιολογήσω το χαρακτηρισμό μου με στοιχεία του κειμένου (ΠΙΝΑΚΕΣ Α και Β)

β. να αιτιολογήσω γιατί το συγκεκριμένο κείμενο χρησιμοποιεί αυτό και όχι άλλο ύφος (ΠΙΝΑΚΑΣ Γ)

ΠΙΝΑΚΑΣ Α: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΥΦΟΥΣ

ΥΦΟΣ	ΠΩΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΕΤΑΙ
Λιτό/ απλό ή	Έλλειψη εκφραστικών σχημάτων, παρατακτική σύνταξη, αναφορική λειτουργία του λόγου, καθημερινό λεξιλόγιο
Επιτηδευμένο / εξεζητημένο	Βαρύγδουπες λέξεις, ρητορεία, διαδοχική υπόταξη, λεκτικός πληθωρισμός
Επίσημο + απρόσωπο ή	Σπάνιες λέξεις, ειδική ορολογία, γ' πρόσωπο, παθητική σύνταξη, κυριολεξία
Ανεπίσημο/ οικείο + προσωπικό	Καθημερινό λεξιλόγιο, λαϊκές λέξεις, α' και β' πρόσωπο, ενεργητική σύνταξη, μεταφορική χρήση της γλώσσας, παρατακτική σύνδεση προτάσεων
Χαλαρό ή	Συνειρμική σύνδεση των σκέψεων, παρεκβάσεις, επαναλήψεις
Φροντισμένο	Αυστηρή οργάνωση των σκέψεων κατά ενότητες, προσεκτική χρήση διαρθρωτικών λέξεων, έλλειψη πλατειασμών
ΚΑΙ ΑΚΟΜΗ ΙΣΩΣ:	
Λυρικό	Ποιητική λειτουργία του λόγου, συνυποδηλώσεις, α' και β' πρόσωπο
Ζωντανό	Χρήση παραδειγμάτων, διαλόγου, α' και β' προσώπου, ρητορικών ερωτήσεων, ενεργητικής σύνταξης
Πυκνό	Προσπάθεια να αποδοθούν τα νοήματα με οικονομία λέξεων
Χιουμοριστικό	Χαριτολογήματα, ψυχαγωγικός χαρακτήρας
Σαρκαστικό	Έντονη χρήση ειρωνίας
Εξομολογητικό	Παρελθοντικοί χρόνοι, χρήση α' προσώπου
Προτρεπτικό/ Διδακτικό	Παροχή πληροφοριών και παρότρυνση για μια στάση του δέκτη

ΠΙΝΑΚΑΣ Β: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΠΟΔΕΙΚΝΟΥΝ ΤΟ ΥΦΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ - Αναφορική λειτουργία της γλώσσας → πληροφοριακό, σοβαρό, απλό, κατανοητό, επίσημο, πυκνό, τυπικό, επιμελημένο, επιστημονικό - Ποιητική λειτουργία της γλώσσας → συναισθηματικό, λογοτεχνικό, καθημερινό, επιτηδευμένο, προσωπικό, ζωντανό, παραστατικό, οικείο
2. ΔΗΛΩΣΗ - ΣΥΝΥΠΟΔΗΛΩΣΗ - Κυριολεκτική (δηλωτική) χρήση της γλώσσας → απλό, σοβαρό, κατανοητό - Μεταφορική (συνυποδηλωτική) χρήση της γλώσσας → συναισθηματικό, συγκινησιακό
3. ΧΡΗΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ - Α' πρόσωπο: προσωπικό, εξομολογητικό, υποκειμενικό, συναισθηματικό, άμεσο, προφορικό, οικείο - Β' πρόσωπο: άμεσο, οικείο, πιθανά διδακτικό, επικοινωνιακό - Γ' πρόσωπο: ύφος επίσημο, απρόσωπο, σοβαρό, αντικειμενικό
4. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ - Ενεργητική σύνταξη: τονίζεται το πρόσωπο → προσωπικό ύφος - Παθητική σύνταξη: τονίζεται η πράξη → απρόσωπο ύφος
5. ΜΙΚΡΕΣ ή ΜΕΓΑΛΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - Μικροπερίοδος λόγος + παρατακτική σύνταξη → απλό, κατανοητό - Μακροπερίοδος λόγος + υποτακτική σύνταξη → σύνθετο, αναλυτικό, επιστημονικό, δυσνόητο
6. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ - Ειδικό, επιστημονικό λεξιλόγιο → σοβαρό, επεξηγηματικό, πληροφοριακό, δυσνόητο - Λόγιες λέξεις → επίσημο, σοβαρό, επιστημονικό - Καθημερινές λέξεις → απλό, οικείο, καθημερινό

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ: ΠΟΙΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΥΦΟΥΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

- **Ομιλία** → Επίσημο, σοβαρό, επικοινωνιακό,
- **Επιστολή** → Οικείο, προσωπικό
- **Δοκίμιο** → επίσημο, εξομολογητικό, διδακτικό, προσωπικό, οικείο (ανάλογα με το είδος του)
- **Άρθρο** → ουδέτερο, σοβαρό, αντικειμενικό
- **ανάρτηση σε blog** → καθημερινό, ανεπίσημο, προσωπικό, εξομολογητικό

2. Ο ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

- **να πείσει / να αποδείξει** → αποδεικτικό
- **να διασκεδάσει** → χιουμοριστικό, ευχάριστο, ανάλαφρο
- **να καταγγείλει, να επιτεθεί** → επιθετικό, δηκτικό
- **να ειρωνευτεί** → ειρωνικό
- **να ενημερώσει** → πληροφοριακό

3. Ο ΠΟΜΠΟΣ (ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, απόψεις)

- Ειδικός για το θέμα επιστήμονας → εξειδικευμένο, επιστημονικό, σύνθετο
- Μη ειδικός για το θέμα → εκλαϊκευμένο, απλό, κατανοητό
- Νέος → ζωντανό, ανεπίσημο, χιουμοριστικό
- Ενήλικας → επίσημο, σοβαρό

4. Ο ΔΕΚΤΗΣ

- Ειδικό κοινό → εξειδικευμένο, επιστημονικό, δυσνόητο, ακατάληπτο
- Ευρύ κοινό → εκλαϊκευμένο, απλό, κατανοητό

5. ΤΟ ΜΕΣΟ

- Ομιλία → προφορικό ύφος, λιτό, πιθανά συγκινησιακό
- Άρθρο σε σχολική εφημερίδα → ανεπίσημο, οικείο, προσωπικό, πιθανά χιουμοριστικό
- Άρθρο στον καθημερινό ή περιοδικό τύπο → επίσημο, σύνθετο, αναλυτικό, απρόσωπο
- Blog → προσωπικό, ανεπίσημο, καθημερινό